

Czwartek, 7 października 2021 r.

P9_TA(2021)0420

Sytuacja na Białorusi po roku protestów i ich brutalnego tłumienia

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 7 października 2021 r. w sprawie sytuacji na Białorusi po roku protestów i brutalnych represji (2021/2881(RSP))

(2022/C 132/17)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie Białorusi,
 - uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej z 24 maja i 25 czerwca 2021 r. w sprawie Białorusi,
 - uwzględniając konkluzje Rady do Spraw Zagranicznych z 21 czerwca 2021 r. w sprawie Białorusi,
 - uwzględniając orędzie o stanie Unii w 2021 r. ogłoszone przez przewodniczącą Ursulę von der Leyen,
 - uwzględniając oświadczenia wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Josepa Borrella: z 26 marca 2021 r. w sprawie poparcia UE dla międzynarodowej platformy rozliczalności dla Białorusi oraz z 15 lipca 2021 r. w sprawie represji wobec społeczeństwa obywatelskiego na Białorusi, a także oświadczenia wydane przez niego w imieniu UE: z 30 lipca 2021 r. w sprawie instrumentalnego wykorzystywania migrantów i uchodźców przez reżim białoruski oraz z 8 sierpnia 2021 r. w sprawie pierwszej rocznicy sfalszowanych wyborów prezydenckich na Białorusi, które odbyły się 9 sierpnia 2020 r.,
 - uwzględniając oświadczenia rzecznika Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (ESDZ): z 6 lipca 2021 r. w sprawie skazania Wiktara Babaryki i innych procesów politycznych, z 7 lipca 2021 r. w sprawie limitowania obecności dyplomatów litewskich, z 30 sierpnia 2021 r. w sprawie represji wobec dziennikarzy i mediów oraz z 6 września 2021 r. w sprawie skazania Maryji Kalesnikawej i Maksima Znaka,
 - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka i wszystkie konwencje o prawach człowieka, których Białoruś jest stroną,
 - uwzględniając Paryską kartę dla nowej Europy przyjętą przez Organizację Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE),
 - uwzględniając raport specjalnej sprawozdawczynie ONZ ds. stanu praw człowieka na Białorusi Anaïs Marin dla Rady Praw Człowieka ONZ z 5 lipca 2021 r.,
 - uwzględniając rezolucję Rady Praw Człowieka ONZ z 13 lipca 2021 r. w sprawie stanu praw człowieka na Białorusi,
 - uwzględniając swoje zalecenie z 16 września 2021 r. dla Rady, Komisji i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie rozwoju stosunków politycznych między UE a Rosją⁽¹⁾,
 - uwzględniając przyznanie demokratycznej opozycji na Białorusi Nagrody Parlamentu Europejskiego im. Sacharowa za wolność myśli za rok 2020,
 - uwzględniając art. 132 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że ponad rok po tzw. wyborach z 9 sierpnia 2020 r. władze białoruskie nadal represjonują swoich obywateli, wielu z nich nękają, torturują, aresztują i skazują za sprzeciw wobec reżimu lub powszechnego łamania praw człowieka na Białorusi; mając na uwadze, że UE i jej państwa członkowskie nie uznały wyniku wyborów prezydenckich;

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P9_TA(2021)0383.

Czwartek, 7 października 2021 r.

- B. mając na uwadze, że według szacunków za protesty przeciwko reżimowi zatrzymano w sumie niemal 40 tys. Białorusinów; mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka udokumentowali setki przypadków tortur i maltretowania, wiele osób wciąż uznaje się za zaginione, a wiele kolejnych znaleziono martwych; mając na uwadze, że demonstranci przetrzymywani w białoruskich aresztach i więzieniach są nadal nieludzko traktowani i torturowani oraz że z premedytacją odmawia się im pomocy medycznej, a niektóre spośród tych osób zmarły; mając na uwadze kilka udokumentowanych prób samobójczych w sądach i w więzieniach; mając na uwadze, że – jak się wydaje – cały wymiar sprawiedliwości w tym kraju przekształcono w narzędzie reżimu, mające zapewnić mu przetrwanie; mając na uwadze, że na Białorusi przetrzymuje się ponad 720 więźniów politycznych, a przeciwko obywatelom Białorusi wytoczono ponad 4 600 spraw karnych, za to ani jednej sprawy nie wszczęto przeciwko osobom odpowiedzialnym i współodpowiedzialnym za przemoc i represje; mając na uwadze, że obrońcy praw człowieka, opozycjoniści, przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, niezależni dziennikarze i inni działacze są systematycznie poddawani brutalnym represjom; mając na uwadze, że tysiące Białorusinów zmuszono na różne sposoby do opuszczenia ojczyzny w poszukiwaniu bezpieczeństwa;
- C. mając na uwadze, że państwa członkowskie, zwłaszcza Polska i Litwa, zapewniły schronienie, opiekę medyczną i stypendia tysiącom osób ubiegających się o azyl, z powodu swoich demokratycznych aspiracji uciekającym przed prześladowaniami ze strony Łukaszenki;
- D. mając na uwadze, że reżim białoruski prowadzi kampanię represji przeciwko społeczeństwu obywatelskiemu i obrońcom praw człowieka, chcąc uciszyć wszystkie odzywające się jeszcze niezależne głosy na Białorusi; mając na uwadze, że zlikwidowano lub właśnie likwiduje się prawie 250 organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym Centrum Obrony Praw Człowieka „Wiasna”, którego działalność brutalnie stłumiono, aresztując jego kierownictwo, pracowników i wolontariuszy, oraz stawiając im zarzuty; do osób tych należą: prezes „Wiasny” Alaksandr Bialacki, członek zarządu „Wiasny” i wiceprezes Międzynarodowej Federacji Praw Człowieka Waliancin Stefanowicz, koordynatorka sieci wolontariuszy „Wiasny” Marfa Rabkova, Andrej Czepiuk, Leanid Sudalenka, Taccjana Łasica, Maryja Tarasenka, Uładzimir Łabkowicz oraz inni pracownicy i wolontariusze „Wiasny”;
- E. mając na uwadze, że białoruskie sądy w umotywowanych politycznie procesach wydały ponad 120 niesprawiedliwych i arbitralnych wyroków, często za zamkniętymi drzwiami i bez zachowania zasad sprawiedliwości proceduralnej; mając na uwadze, że białoruski opozycjonista Wiktar Babaryka został skazany na 14 lat pozbawienia wolności, a liderzy białoruskiej opozycji i więźniowie polityczni Maryja Kalesnikawa, laureatka Nagrody im. Sacharowa za wolność myśli i Międzynarodowej Nagrody dla Kobiet Niezwykłej Odwagi, oraz znany prawnik Maksim Znak zostali skazani odpowiednio na 11 i 10 lat za rzekome przygotowywanie zamachu stanu; mając na uwadze, że władze białoruskie aresztowały prawie 500 dziennikarzy, nadal represjonują i nękają niezależnych białoruskich dziennikarzy oraz usiłują umyślnie utrudniać upowszechnianie obiektywnych informacji; mając na uwadze, że 27 sierpnia 2021 r. reżim białoruski nakazał zamknięcie Białoruskiego Stowarzyszenia Dziennikarzy, największej niezależnej organizacji dziennikarskiej w tym kraju, której w 2004 r. przyznano Nagrodę im. Sacharowa za wolność myśli; mając na uwadze, że dwie dziennikarki telewizji Bielsat, Kaciaryna Andrejewa i Daria Szulcowa, nadal odsiadują wyrok w kolonii karnej na Białorusi;
- F. mając na uwadze, że w ostatnich tygodniach drastycznie wzrosły naciski na białoruskie związki zawodowe, a przywódcy i członkowie Białoruskiego Niezależnego Związku Zawodowego oraz Białoruskiego Kongresu Demokratycznych Związków Zawodowych są aresztowani, karani grzywnami i poddawani przeszukaniom przez białoruskie KGB; mając na uwadze, że według światowy indeks praw Międzynarodowej Konfederacji Związków Zawodowych (ITUC) z 2021 r. Białoruś należy do najgorszych krajów dla osób pracujących;
- G. mając na uwadze, że Alaksandr Łukaszenka kontynuuje kampanię przeciwko mniejszości polskiej, uwięził dwoje przywódców polskiej społeczności: Andżelikę Borys i Andrzeja Poczobuta, atakuje szkoły polskojęzyczne i prowadzi kampanię propagandową opartą na fałszywej narracji historycznej;
- H. mając na uwadze, że nic nie wskazuje na to, by władze białoruskie prowadziły dochodzenia w sprawie tysięcy doniesień o brutalności policji złożonych od sierpnia 2020 r. lub w sprawie zabójstw demonstrantów; mając na uwadze, że powszechna bezkarność za łamanie praw człowieka pogarsza rozpaczliwą sytuację Białorusinów; mając na uwadze, że brak praworządności ogranicza dostęp do rzetelnego procesu sądowego; mając na uwadze, że Białoruś to jedyne państwo w Europie, w którym nadal wykonuje się karę śmierci;
- I. mając na uwadze, że 23 maja 2021 r. samolot pasażerski Ryanair obsługujący międzynarodowy lot FR4978 między dwiema unijnymi stolicami (z Aten do Wilna) na rozkaz Alaksandra Łukaszenki siłą przekierowano do Mińska pod pretekstem rzekomego zagrożenia bombowego, co oznacza złamanie konwencji międzynarodowych i narażenie na

Czwartek, 7 października 2021 r.

szwank życia ponad 170 pasażerów i członków załogi; mając na uwadze, że w Mińsku władze białoruskie zatrzymały podróżującego tym samolotem białoruskiego dziennikarza i aktywistę Ramana Pratasiewicza i jego towarzyszkę Sofię Sapieę;

- J. mając na uwadze, że Alaksandr Łukaszenka publicznie zagroził, iż w odwecie za unijne sankcje wprowadzone po wymuszonym przekierowaniu lotu FR4978 zaleje UE, zwłaszcza sąsiadujące z Białorusią Litwę i Polskę, migrantami i narkotykami; mając na uwadze, że groźbę tę realizuje się, instrumentalnie wykorzystując migrantów do celów politycznych; mając na uwadze, że reżim Łukaszenki opracował program sprowadzania do Mińska migrantów z Iraku, Turcji i innych krajów, a z pomocą białoruskiej straży granicznej ułatwia im nielegalne przekraczanie granic Unii Europejskiej; mając na uwadze, że w ten sposób około 4 000 nielegalnych migrantów dostało się na Litwę, ponad 1 400 – do Polski, a około 400 – na Łotwę; mając na uwadze, że Litwa, Łotwa i Polska ogłosiły stan wyjątkowy na granicy z Białorusią; mając na uwadze, że liczba przypadków niedozwolonego przekroczenia granicy UE jest wciąż wysoka i nadal podejmowane są takie próby; mając na uwadze, że reżim białoruski przemocą wypycha migrantów na terytorium UE oraz szerzy propagandę i dezinformację, zarzucając państwu członkowskiemu UE ułatwianie nielegalnej migracji na Białoruś; mając na uwadze, że Alaksandr Łukaszenka zasugerował zniesienie obowiązku przyjmowania przez Białoruś powracających migrantów i przedłożył w parlamencie białoruskim projekt ustawy o jego zawieszeniu; mając na uwadze, że co najmniej pięcioro migrantów zmarło z wychłodzenia i wyczerpania, a inni już przed tygodniami utknęli na zewnętrznej granicy UE z Białorusią; mając na uwadze, że Polska ograniczyła dostęp organizacji społeczeństwa obywatelskiego i mediów do strefy przygranicznej, gdzie wprowadzono stan wyjątkowy; mając na uwadze, że sytuacja na granicy UE z Białorusią jest nadal napięta, a białoruscy oficerowie i żołnierze dopuszczają się licznych i różnorodnych prowokacji;
- K. mając na uwadze, że w orędziu o stanie Unii z 15 września 2021 r. przewodnicząca Komisji nazwała instrumentalne traktowanie migrantów białoruskim atakiem hybrydowym mającym zdestabilizować UE;
- L. mając na uwadze, że 3 sierpnia 2021 r. w parku w Kijowie znaleziono powieszone ciało Witala Szyszoua, założyciela Białoruskiego Domu na Ukrainie, grupy pomagającej osobom, które opuściły Białoruś;
- M. mając na uwadze, że 17 września 2021 r. białoruska prokuratura generalna zawiesiła śledztwo w sprawie śmierci Ramana Bandarenki;
- N. mając na uwadze, że po niedawnej strzelaninie w Mińsku, w której zginął Andrej Zelcer oraz agent białoruskiego KGB, reżim aresztował ponad sto osób, które skomentowały to wydarzenie w mediach społecznościowych, i zmusił je do przyznania się do winy;
- O. mając na uwadze, że białoruska lekkoatletka Kryscina Cimanouska, zmuszona do wcześniejszego opuszczenia igrzysk olimpijskich w Tokio po tym, jak skrytykowała swoich trenerów, w obawie o swoje bezpieczeństwo poprosiła o ochronę policyjną na lotnisku w Tokio i przyjęła wizę humanitarną, którą zaoferowała jej Polska; mając na uwadze, że Międzynarodowy Komitet Olimpijski (MKOl) wydalil białoruskich trenerów Artura Szimaka i Jurija Majsewicza z igrzysk olimpijskich w Tokio;
- P. mając na uwadze, że w tej i tak już napiętej atmosferze Rosja i Białoruś przeprowadziły we wrześniu 2021 r. wielkie wspólne manewry Zapad 2021 z udziałem 200 000 wojskowych, co oznacza dalszą presję na granice UE; mając na uwadze, że Rosja i Białoruś utworzyły wspólny ośrodek szkoleniowy sił powietrznych i obrony powietrznej w Grodzie, niespełna 15 km od granicy z Polską; mając na uwadze, że 9 września 2021 r. Alaksandr Łukaszenka i Władimir Putin spotkali się w Moskwie i zapowiedzieli zatwierdzenie kolejnych 28 programów integracji gospodarczej i fiskalnej oraz utworzenie „wspólnej przestrzeni obronnej”, co jest kolejnym krokiem ku połączeniu białoruskich i rosyjskich sił zbrojnych oraz ewentualnemu trwałemu rozmieszczeniu wojsk rosyjskich na Białorusi; mając na uwadze, że Alaksandr Łukaszenka ogłosił, iż do 2025 r. zamierza kupić od Rosji broń o wartości 1 mld USD, w tym systemy rakietowe S-400; mając na uwadze, że 9 września 2021 r. przywódcy Alaksandr Łukaszenka i Władimir Putin uzgodnili również utworzenie wspólnego rynku ropy naftowej i gazu oraz pogłębienie integracji gospodarczej, co zwiększa ryzyko, że Łukaszenka będzie nadal handlował suwerennością Białorusi w zamian za większe poparcie ze strony Rosji;
- Q. mając na uwadze, że 28 czerwca 2021 r. reżim białoruski zawiesił udział w inicjatywie Partnerstwa Wschodniego;

Czwartek, 7 października 2021 r.

- R. mając na uwadze, że w ubiegłym roku reżim Łukaszenki nakazał opuszczenie kraju części dyplomatów i pracowników ambasad UE i państw członkowskich, a tym samym zamknął kolejne kanały łączności dyplomatycznej;
- S. mając na uwadze, że Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW) postanowił udostępnić Białorusi prawie 1 mld USD w postaci nowych specjalnych praw ciągnięcia z łącznego przydziału 650 mld USD dla wszystkich swoich członków;
- T. mając na uwadze, że Białoruś zaczęła komercyjnie eksploatować białoruską elektrownię jądrową w Ostrowcu, nie wypełniając wszystkich zaleceń dotyczących bezpieczeństwa zapisanych w unijnym raporcie z testu warunków skrajnych z 2018 r.; mając na uwadze, że strona białoruska nie zachowuje przejrzystości i nie dostarcza wiarygodnych informacji o sytuacji w elektrowni, co potwierdza, że elektrownia ta jest niebezpieczna i stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa jądrowego;
- U. mając na uwadze, że 21 czerwca 2021 r., po bezprawnym zmuszeniu do lądowania w Mińsku samolotu Ryanair (lot FR4978), Rada przyjęła czwarty pakiet środków ograniczających wobec osób i podmiotów białoruskich; mając na uwadze, że 4 czerwca 2021 r. Rada zdecydowała zakazać przewoźnikom białoruskim korzystania z przestrzeni powietrznej i portów lotniczych UE; mając na uwadze, że Unia Europejska objęła jak dotąd sankcjami 166 osób i 15 podmiotów, w tym Alaksandra Łukaszenkę, i nałożyła ukierunkowane sankcje gospodarcze na niektóre sektory gospodarki białoruskiej; mając na uwadze, że w 2020 r. gospodarka Białorusi odnotowała spadek realnego PKB o 0,9 %, a prognozy na 2021 r. przewidują dalszy spadek o 2,7 %; mając na uwadze, że Chiny nadal współpracują z Białorusią i inwestują na jej terytorium, zwłaszcza w chińsko-białoruskim parku przemysłowym „Wielki Kamień”;
1. nadal zdecydowanie solidaryzuje się z narodem Białorusi, a także z pokojowymi demonstrantami, którzy wciąż domagają się wolnej i demokratycznej Białorusi; przypomina, że Unia Europejska i jej państwa członkowskie nie uznały wyników wyborów prezydenckich z 2020 r. z racji powszechnych fałszerstw i oszustw oraz że nie uznają Alaksandra Łukaszenki jako prezydenta Białorusi;
 2. niezmiennie potępia represje, tortury i maltretowanie pokojowo protestujących Białorusinów, uciszenie mediów i blokowanie internetu oraz pobicia, aresztowania i zastraszanie dziennikarzy, blogerów i innych niezależnych głosów na Białorusi; nadal wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich więźniów politycznych i osób arbitralnie zatrzymanych oraz wycofania wszelkich postawionych im zarzutów, a także żąda niezwłocznego zaprzestania przemocy i represji;
 3. podkreśla, że trzeba zagwarantować podstawowe wolności i prawa człowieka, praworządność i funkcjonujące niezależne sądownictwo na Białorusi, zaprzestać wszelkich represji, prześladowań, maltretowania, przemocy seksualnej i przemocy ze względu na płeć, wymuszonych zaginięć oraz tortur, a także natychmiast definitywnie znieść karę śmierci; wzywa do zaprzestania dyskryminacji kobiet i słabszych grup społecznych, w tym osób z niepełnosprawnościami i osób LGBTQI;
 4. potępia procesy motywowane politycznie oraz surowe i niesprawiedliwe wyroki sądowe wydane niedawno na liderów opozycji Maryję Kalesnikawą i Maksima Znaka oraz na innych więźniów politycznych i osoby zatrzymane; ubolewa, że rozprawy sądowe odbywały się za zamkniętymi drzwiami, bez zachowania zasad sprawiedliwości proceduralnej, oraz że dyplomatom UE i państw członkowskich uniemożliwiono udział w tych rozprawach;
 5. nieustannie potępia represje władz wobec Centrum Obrony Praw Człowieka „Wiasna” oraz wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia Alaksandra Bialackiego, Waliancina Stefanowicza, Marfy Rabkowej, Andreja Czepiuka, Leanida Sudalenki, Taccjana Łasicy, Maryji Tarasenki, Uładzimira Łabkowicza i innych pracowników i wolontariuszy „Wiasny” oraz do wycofania wszystkich zarzutów wobec nich;
 6. potępia akty represji i wrogie działania władz wobec przedstawicieli mniejszości polskiej oraz polskojęzycznych szkół na Białorusi; wzywa w związku z tym do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia Andżeliki Borys, dziennikarza Andrzeja Poczobuta i innych więźniów politycznych;
 7. potępia zachowanie białoruskich trenerów Artura Szimaka i Jurija Majsewicza na mistrzostwach olimpijskich w Tokio; przypomina, że białoruscy sportowcy są ścigani za udział w pokojowych protestach, a białoruska federacja hokeja na lodzie jest rzekomo zamieszana w zabójstwo Ramana Bandarenki; apeluje do MKOl oraz do innych międzynarodowych komitetów i federacji sportowych, by w kontaktach z przedstawicielami Białorusi przestrzegały kodeksów etyki i postępowania;

Czwartek, 7 października 2021 r.

8. wzywa ESDZ, Komisję i przedstawicielstwa dyplomatyczne poszczególnych państw członkowskich na Białorusi, by uważnie śledziły sytuację danych więźniów politycznych na Białorusi, informowały Parlament o tej sytuacji oraz oferowały tym więźniom wsparcie i dążyły do ich uwolnienia;

9. wzywa do jednoznacznego wsparcia starań białoruskiej opozycji demokratycznej o zorganizowanie wolnych i uczciwych wyborów z udziałem obserwatorów międzynarodowych z Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE (ODIHR) oraz niezależnych i wolnych mediów oraz silnego społeczeństwa obywatelskiego;

10. uważa porwanie samolotu Ryanair (lot FR4978) i zmuszenie go do lądowania w Mińsku za akt terroryzmu państwowego, i dlatego wzywa UE do nałożenia środków ograniczających na odpowiedzialne za to osoby lub podmioty na Białorusi i w Rosji, by zwalczać terroryzm;

11. wzywa Radę Europejską, by na najbliższym posiedzeniu, 21 i 22 października 2021 r., uzgodniła całościowe strategiczne podejście do sankcji wobec reżimu białoruskiego, które w związku z systemowym charakterem represji i poważnym łamaniem praw człowieka powinno obejmować odejście od działań stopniowanych i bardziej zdecydowane sankcje;

12. z zadowoleniem przyjmuje decyzję Rady o przyjęciu czwartego pakietu środków ograniczających i apeluje do Rady, by jak najpilniej przyjęła piąty pakiet sankcji, ukierunkowanych na osoby i podmioty biorące udział w represjach na Białorusi oraz na osoby i podmioty zamieszane w handel ludźmi, a także by przeciwdziałała już obserwowanemu obchodzeniu sankcji;

13. ubolewa, że wprowadzone sankcje gospodarcze miały tylko ograniczony wpływ na reżim Łukaszenki i nie uderzyły poważnie w istotne sektory, np. w przemysł potasowy i petrochemiczny; wzywa Radę do dalszego zaostrenia ukierunkowanych unijnych sankcji gospodarczych, wymierzonych w kluczowe sektory gospodarki Białorusi oraz w publiczne i prywatne przedsiębiorstwa wspierające i finansujące reżim Łukaszenki, do objęcia sankcjami gospodarczymi dalszych sektorów, np. branży stalowej, drzewnej i chemicznej, oraz pozostałych banków państwowych i kluczowych przedsiębiorstw, takich jak Belaruskali i Beltelecom, a także do zakazania przywozu produktów wytwarzanych często przez więźniów w koloniach karnych; z zadowoleniem przyjmuje dodatkowe sankcje nałożone przez USA, Zjednoczone Królestwo i Kanadę w pierwszą rocznicę sfałszowanych wyborów prezydenckich na Białorusi; dlatego wzywa UE do skoordynowania jej działań z USA, partnerami z grupy G7 i innymi państwami demokratycznymi prezentującymi podobne podejście;

14. wzywa państwa członkowskie, by zbiorowo uznały funkcjonariuszy białoruskiego KGB przebywających na terytorium Unii Europejskiej za *personae non gratae*; przypomina, że UE powinna zwrócić szczególną uwagę na przepływy finansowe z Białorusi, oraz zachęca instytucje UE do informowania Parlamentu o majątku osób z otoczenia Aleksandra Łukaszenki i osób powiązanych z popierającymi go skorumpowanymi oligarchami; ponownie apeluje do UE o skoordynowanie tych działań z USA, partnerami z grupy G-7 i innymi krajami prezentującymi podobne podejście;

15. ubolewa nad wydalaniem z Białorusi dyplomatów UE i państw członkowskich, zwłaszcza szefa delegatury Unii Europejskiej na Białorusi oraz ambasadorów i dyplomatów z Litwy, Łotwy i Polski; zwraca się do państw członkowskich, by wezwały swoich ambasadorów w Mińsku na konsultacje, co będzie sygnałem politycznym dla reżimu Łukaszenki, oraz by odmawiały akredytacji dyplomatów białoruskich w UE; podkreśla, że parlamentarzyści i urzędnicy białoruscy nie powinni być zapraszani na żadne wydarzenia międzynarodowe ani dwustronne; wzywa ESDZ, by przeanalizowała swoje metody pracy i zapewniła aktywną rolę szefa delegatury Unii Europejskiej na Białorusi, obecnie wezwanego do Brukseli, oraz by przyjęła dodatkowe środki mające zapewnić dyplomatom UE i pracownikom delegatury UE w Mińsku bezpieczne warunki pracy, a zwłaszcza ochronę przed atakami propagandowymi ze strony reżimu Łukaszenki;

16. zdecydowanie potępia reżim Łukaszenki za instrumentalne wykorzystywanie ludzi do celów politycznych, z naruszeniem norm międzynarodowych i umów dwustronnych między Białorusią a sąsiadującymi z nią państwami członkowskimi UE; podkreśla, że popierane przez państwo białoruskie nielegalne przekraczanie granicy zewnętrznej UE w połączeniu z kampanią dezinformacyjną to forma wojny hybrydowej mająca zastraszyć i destabilizować UE; wyraża zdecydowaną solidarność z Litwą, Polską i Łotwą, a także z innymi państwami członkowskimi UE będącymi celem ataku reżimu białoruskiego; ponownie podkreśla, że kraje, w które uderzono najsilniej, muszą skutecznie chronić zewnętrzne granice UE, zgodnie z prawem międzynarodowym, a zwłaszcza z konwencją genewską, a także europejskimi przepisami azylowymi, w tym kartą praw podstawowych;

17. z zadowoleniem przyjmuje wsparcie państw członkowskich, Norwegii oraz instytucji i agencji UE, zwłaszcza Europolu, Frontexu i Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu, dla państw członkowskich dotkniętych kryzysem migracyjnym wywołanym przez reżim białoruski, i zachęca je do kontynuowania tego wsparcia, w tym przez przyznanie

Czwartek, 7 października 2021 r.

dalszej unijnej pomocy nadzwyczajnej, a tych, którzy jeszcze nie skorzystali z takiego wsparcia, zachęca do sięgnięcia po nie; apeluje do państw członkowskich i instytucji UE, by pilnie zajęły się sytuacją humanitarną na granicy białoruskiej, pomogły migrantom, którzy utknęli na granicy z Białorusią, oraz udzieliły im niezbędnego wsparcia; wyraża zaniepokojenie brakiem przejrzystości na granicy polsko-białoruskiej i wzywa władze polskie do przejrzystego zapewnienia zgodności wszelkich przepisów, działań politycznych lub praktyk na granicy polsko-białoruskiej z prawem UE oraz do zapewnienia organizacjom społeczeństwa obywatelskiego i mediom dostępu do strefy przygranicznej, a także do współpracy z Frontexem w celu wspólnego rozwiązywania trwającego kryzysu; wzywa UE, jej państwa członkowskie i organizacje międzynarodowe do większych starań o zlikwidowanie tego organizowanego przez państwo handlu ludźmi, w tym przez wywieranie presji dyplomatycznej na kraje pochodzenia migrantów oraz nakładanie sankcji na białoruskich urzędników, uczestniczące w tym procederze osoby i podmioty, a także na działające na obszarze UE międzynarodowe sieci przestępcze odpowiedzialne za transfer do miejsc docelowych; podkreśla, że Białoruś zawiesiła ostatnio wydawanie wiz obywatelom Pakistanu, Jordanii, Egiptu i RPA, umożliwiając bezwizowy przyjazd z tych krajów na Białoruś;

18. wzywa Komisję, Radę i państwa członkowskie, by przyjęły wspólne podejście do tej sytuacji zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa unijnego i międzynarodowego oraz z zasadami solidarności, przejrzystości, rozliczalności oraz poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności; wzywa Komisję, by w trybie pilnym przedstawiła ukierunkowane wnioski ustawodawcze, które dadzą państwom członkowskim niezbędne gwarancje pozwalające szybko i skutecznie reagować i odpowiadać na kampanie instrumentalizacji migracji prowadzone przez państwa spoza UE, zwłaszcza dzięki silnej i skutecznej ochronie granic zewnętrznych UE oraz skutecznym środkom zapobiegającym nielegalnemu przekraczaniu granicy, a także dzięki opracowaniu metod zapobiegania wykorzystywaniu systemu azylowego przez wrogie państwa trzecie lub siatki przestępcze;

19. jest zaniepokojony tym, że na granicy między Białorusią a UE giną ludzie, i składa wyrazy współczucia rodzinom i krewnym zmarłych; wzywa władze Polski, Łotwy, Litwy i innych państw członkowskich, które znalazły się w tej sytuacji, by zapewniły przestrzeganie unijnego prawa azylowego i powrotowego oraz międzynarodowego prawa dotyczącego praw człowieka również w sytuacjach nadzwyczajnych, co obejmuje dostęp do azylu oraz dostęp mediów, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów oferujących pomoc prawną do strefy przygranicznej w tak szerokim zakresie jak to jest możliwe, a także by uwzględniły wytyczne Agencji ONZ ds. Uchodźców (UNHCR) i organów Rady Europy; wzywa Komisję jako strażniczkę traktatów, by zapewniła przestrzeganie odpowiednich przepisów UE;

20. wzywa państwa członkowskie do zacieśnienia współpracy dotyczącej zarządzania granicami, zwalczania handlu ludźmi, przemytu papierosów i innych zagrożeń dla bezpieczeństwa wywołanych lub zaostrzonych przez reżim białoruski; popiera wniosek Komisji, by zawiesić niektóre artykuły umowy o ułatwieniach wizowych między UE a Republiką Białorusi w odniesieniu do określonych kategorii urzędników powiązanych z reżimem Łukaszenki, bez szkody dla zwykłych obywateli Białorusi; wzywa do rozszerzenia wykazu osób, których to dotyczy, oraz do rozważenia już teraz możliwości włączenia do tego wykazu kategorii osób, które mogą zostać objęte indywidualnymi środkami ograniczającymi w przyszłych pakietach sankcji;

21. ubolewa nad bezwarunkowym przyznaniem przez MFW specjalnych praw ciążenia w wysokości 910 mln USD, które nie będą służyć narodowi Białorusi, lecz interesom nielegalnego przywódcy kraju; wzywa państwa członkowskie do koordynacji działań z partnerami międzynarodowymi w organizacjach wielostronnych, np. w MFW, by ograniczyć wsparcie finansowe dla reżimu Łukaszenki i zamrozić wszelką współpracę z nim; zauważa, że kraje niedemokratyczne, zwłaszcza Rosja i Chiny, nieprzerwanie inwestują na Białorusi;

22. przypomina, że należy pilnie nagłaśniać poparcie Rosji dla brutalnego represjonowania Białorusinów przez Alaksandra Łukaszenkę oraz jej udział w hybrydowych działaniach reżimu Łukaszenki przeciwko UE, w tym w wykorzystywaniu migrantów do celów politycznych, oraz pociągnąć Kreml do odpowiedzialności za te działania;

23. z zaniepokojeniem odnotowuje agresywny scenariusz manewrów wojskowych Zapad 2021 i niewielkie możliwości obserwowania ich przebiegu; przypomina, że manewry te, podobnie jak inne podobne i zakrojone na szeroką skalę ćwiczenia, świadczą o ofensywnej postawie i determinacji Rosji w wykorzystywaniu jej potencjału we wrogich zamiarach; ponawia apel o strategiczną autonomię UE i prawdziwą Europejską Unię Obrony jako element wzmocnionego NATO;

24. potępia ciągle pertraktacje między Alaksandrem Łukaszenką a Władimirem Putinem, służące przygotowaniu planów działania na rzecz większej integracji Białorusi i Rosji, w tym stopniowej militaryzacji Białorusi, i postrzega je jako naruszenie suwerenności Białorusi, ponieważ pozbawiono w ten sposób naród białoruski prawa do decydowania

Czwartek, 7 października 2021 r.

o przyszłości kraju; podkreśla, że rządy Łukaszenki są nielegalne, i odrzuca wszelkie porozumienia zawarte przez niego w imieniu państwa białoruskiego, zwłaszcza od zakończenia kadencji prezydenckiej 5 listopada 2020 r.; przypomina, że UE musi jasno podkreślić, że jeżeli Rosja będzie kontynuować obecną politykę wobec Białorusi, UE będzie musiała wprowadzić dodatkowe środki powstrzymujące i odstraszające; zwraca się do instytucji UE o okresowe informowanie Parlamentu o ingerencji Kremla na Białorusi, w tym o wykorzystywaniu sytuacji do pogłębiania kontroli politycznej, wojskowej i gospodarczej nad Białorusią;

25. wyraża rozczarowanie, że do tej pory UE nie zdołała opracować całościowej strategii wobec reżimu białoruskiego, oraz wzywa Radę, Komisję i wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela do opracowania spójnej i pełnej strategii wobec Białorusi w oparciu o obecne nadzwyczajne wsparcie dla ofiar represji, strategiczne i długoterminowe wsparcie polityczne, techniczne i finansowe dla białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego, obrońców praw człowieka, niezależnych mediów, związków zawodowych i sił demokratycznych w kraju i za granicą, współpracę z państwami sąsiadującymi w przypadku pilnych problemów humanitarnych, ścisłą koordynację z partnerami międzynarodowymi i odpowiednimi organizacjami wielostronnymi (np. ONZ, OBWE) oraz z darczyńcami międzynarodowymi, a także o wspólne międzynarodowe przeciwdziałanie bezkarności; wzywa ESDZ do pokierowania koordynacją takiej spójnej polityki z państwami członkowskimi i pozostałymi instytucjami UE;

26. wzywa Komisję, Radę wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela i państwa członkowskie, by nadal poruszały temat sytuacji na Białorusi na forum wszystkich odpowiednich organizacji europejskich i międzynarodowych, takich jak OBWE lub ONZ i jej wyspecjalizowane organy, by wzmocnić międzynarodową reakcję na sytuację na Białorusi i przewyciężyć obstrukcyjne działania Rosji i innych państw;

27. wyraża niesłabnące poparcie dla uzasadnionych żądań i aspiracji narodu białoruskiego, który domaga się wolnych i uczciwych wyborów, podstawowych wolności i praw człowieka, reprezentacji demokratycznej oraz udziału w życiu politycznym w wolnej i suwerennej Białorusi;

28. wyraża uznanie dla przedstawicieli białoruskich sił demokratycznych w kraju i na uchodźstwie, zwłaszcza dla przywódczyni opozycji demokratycznej Swiałłany Cichanouskiej, oraz dla Rady Koordynacyjnej i Narodowego Zarządu Antykrzysowego; ponownie podkreśla pilną potrzebę utrzymania i rozszerzenia kontaktów i współpracy z tymi siłami; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje decyzję Litwy o przyznaniu oficjalnej akredytacji demokratycznym przedstawicielom Białorusi w Wilnie i zachęca pozostałe państwa członkowskie, by poszły za tym przykładem; wzywa UE, by pomogła w utworzeniu biura demokratycznego przedstawicielstwa Białorusi w Brukseli;

29. wzywa UE do dialogu operacyjnego z przedstawicielami sił demokratycznych na Białorusi, by zakończyć prace nad przyjęciem programu realizacji całościowego planu wsparcia gospodarczego dla przyszłej demokratycznej Białorusi, w wysokości 3 mld EUR, w takich dziedzinach jak budowanie zdolności demokratycznych sił na Białorusi w obszarze reprezentacji interesów, realizacji reform, zarządzania inwestycjami i rządzenia państwem; zwraca się do UE, by rozpoczęła niezbędne przygotowania do dialogu z siłami demokratycznymi na Białorusi oraz o okresowe informowanie Parlamentu o postępach, w tym o przyjęciu unijnej strategii dotyczącej przyszłych stosunków z demokratyczną Białorusią oraz o wszechstronnym zestawie działań, które przygotowują siły demokratyczne Białorusi do wdrożenia tego planu;

30. ponawia apel o oficjalne zaproszenie przedstawicieli demokratycznej Białorusi na zbliżający się szczyt Partnerstwa Wschodniego oraz o włączenie ich do dwustronnych i przygotowawczych spotkań wysokiego szczebla na szczeblu unijnym i krajowym, a także do sesji parlamentarnych i spotkań międzyparlamentarnych z udziałem przedstawicieli Parlamentu Europejskiego i parlamentów narodowych; ponownie podkreśla, że należy utworzyć oficjalne grupy ds. Białorusi we wszystkich parlamentach państw członkowskich UE, krajów Partnerstwa Wschodniego i państw grupy G7; apeluje, by w większym stopniu włączano przedstawicieli białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego i opozycji demokratycznej w prace wielostronnych organów Partnerstwa Wschodniego, zwłaszcza Forum Społeczeństwa Obywatelskiego Partnerstwa Wschodniego i Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest;

31. przypomina swoją wcześniejszą inicjatywę dotyczącą misji wysokiego szczebla z udziałem byłych wysokich rangą urzędników europejskich, mającą poszukiwać wszelkich sposobów powstrzymania przemocy i uwolnienia więźniów politycznych, co mogłoby pomóc stworzyć warunki sprzyjające pluralistycznemu wewnętrznemu dialogowi politycznemu na Białorusi; ponawia apel do Komisji oraz do jej wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela o zorganizowanie wraz z partnerami międzynarodowymi międzynarodowej konferencji wysokiego szczebla w sprawie przyszłości

Czwartek, 7 października 2021 r.

demokratycznej Białorusi, poświęconej rozwiązaniu kryzysu na Białorusi i zadeklarowaniu pakietu finansowego rzędu miliardów euro, by wesprzeć przyszłe reformy i restrukturyzację białoruskiej gospodarki; zwraca się do Komisji, by informowała Parlament o postępach;

32. podkreśla, że potrzebne jest całościowe międzynarodowe dochodzenie w sprawie zbrodni popełnionych przez reżim Łukaszenki przeciwko Białorusinom, w tym w sprawie zabójstwa Ramana Bandarenki i innych obywateli Białorusi; oczekuje na wyniki dochodzenia prowadzonego przez władze ukraińskie w sprawie śmierci Witala Szyszoua; wzywa państwa członkowskie UE, by aktywnie stosowały zasadę uniwersalnej jurysdykcji i przygotowały postępowania sądowe przeciwko białoruskim urzędnikom odpowiedzialnym bądź współodpowiedzialnym za przemoc i represje, w tym Alaksandrowi Łukaszence;

33. zobowiązuje się, że zapewni skuteczne funkcjonowanie platformy Parlamentu Europejskiego ds. walki z bezkarnością na Białorusi i będzie w odpowiednim czasie koordynował międzynarodowe reakcje na wydarzenia na Białorusi; zachęca platformę, by na najbliższym posiedzeniu nakreśliła dalsze działania, dzięki którym UE może pomóc opracować strategię procesową i uczestniczyć wraz z partnerami w międzynarodowym procesie sądowym, w tym w jurysdykcji uniwersalnej, w celu skazania Alaksandra Łukaszenki i członków jego reżimu za zbrodnie popełnione na masową skalę na obywatelach Białorusi; apeluje w szczególności, by platforma rozważyła wniesienie sprawy Białorusi do Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w związku ze złamaniem przez reżim Łukaszenki postanowień konwencji chicagowskiej, konwencji montrealskiej i konwencji ONZ w sprawie zakazu stosowania tortur;

34. przypomina wszystkim unijnym przedsiębiorstwom działającym na Białorusi o swoim wcześniejszym apelu o zachowanie szczególnej staranności i dopełnianie obowiązku przestrzegania praw człowieka, zgodnie z Wytocznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka; apeluje, by powstrzymały się od wszelkich nowych inwestycji oraz publicznie zaprotestowały u władz białoruskich przeciwko ciągłym represjom pracowników i ogólnie obywateli;

35. wzywa Komisję, ESDZ i państwa członkowskie UE do zwiększenia bezpośredniego wsparcia dla białoruskich opozycjonistów oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego, obrońców praw człowieka i niezależnych mediów na Białorusi i poza jej granicami; podkreśla, że trzeba utrzymać stosunki z tymi osobami i organizacjami mimo ogłoszenia przez reżim białoruski, iż wycofuje się z Partnerstwa Wschodniego; zobowiązuje się do rozszerzenia własnych działań wspierających demokrację; ponownie apeluje o ukierunkowany program unijnej pomocy dla społeczeństwa obywatelskiego, niezależnych mediów, środowisk akademickich i białoruskiej opozycji na uchodźstwie, a także dla ofiar represji politycznych i przemocy ze strony policji oraz dla osób uciekających przed represyjnym reżimem;

36. wzywa Komisję, państwa członkowskie i ESDZ do współpracy z partnerami międzynarodowymi, np. z mechanizmem moskiewskim OBWE i Radą Praw Człowieka ONZ, a także z obrońcami praw człowieka i ze społeczeństwem obywatelskim, by zagwarantować śledzenie, dokumentowanie i zgłaszanie naruszeń praw człowieka, a następnie rozliczanie winnych i zadośćuczynienie dla ofiar; z zadowoleniem przyjmuje i popiera utworzenie międzynarodowej platformy rozliczalności dla Białorusi oraz wzywa instytucje UE i państwa członkowskie, by wspierały jej funkcjonowanie, a także funkcjonowanie UNHRC i innych inicjatyw międzynarodowych służących pociąganiu sprawców do odpowiedzialności; popiera dalsze dyskusje na temat ewentualnego utworzenia w Hadze międzynarodowego trybunału ds. łamania praw człowieka na Białorusi;

37. podkreśla olbrzymie znaczenie utworzenia „ambasad narodowych” Białorusi na całym świecie oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie, by dalej wspierały ochronę praw i interesów obywateli Białorusi za granicą oraz interesów demokratycznej Białorusi, np. poszukując sposobów finansowania „ambasad narodowych” Białorusi;

38. zachęca państwa członkowskie do dalszego uproszczenia procedur wizowych i pobytowych dla osób uciekających z Białorusi z powodów politycznych lub wymagających leczenia w wyniku przemocy, a także do oferowania tym osobom i ich rodzinom niezbędnego wsparcia i pomocy; wzywa państwa członkowskie i Komisję, by oferowały stypendia białoruskim studentom i naukowcom wydalonym z uczelni i więzionym za prodemokratyczną postawę;

39. podkreśla, że trzeba zająć się zagrożeniami, jakie stwarza białoruska elektrownia jądrowa w Ostrowcu; apeluje do Białorusi, by zobowiązała się do zapewnienia bezpieczeństwa jądrowego tej elektrowni przy zachowaniu całkowitej przejrzystości oraz do pełnego wdrożenia zaleceń z wzajemnej oceny elektrowni przeprowadzonej przez Europejską Grupę Organów Regulacyjnych ds. Bezpieczeństwa Jądrowego; popiera utrzymanie do tego czasu zakazu importu energii z tej elektrowni na rynek UE oraz odzwierciedlenie tego zakazu w unijnym mechanizmie dostosowania emisji dwutlenku węgla na granicach;

Czwartek, 7 października 2021 r.

40. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodzącemu Komisji/ wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządóm i parlamentom państw członkowskich, Radzie Europy, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, władzóm Republiki Białorusi i Federacji Rosyjskiej oraz przedstawicielóm białoruskiej opozycji demokratycznej.
